

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

מתי יתיישנו הליכי גבייה?

שאלה זו מעסיקה תכופות נישומים ורשויות כאחד, והעסיקה בשנים האחרונות גם את בית המשפט העליון. פסיקותיו בעניין, ביחד עם הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 7.1002 משנת 2012, מתווים את הדרך לרשויות המקומיות בגביית חובות מנהליים.

בעניין רע"א 187/05 (20.6.2010) **נעמה נסייר נ' עיריית נצרת עילית**, דן בית המשפט העליון במקרה של גביה אקטיבית וקבע, כי אם הרשות לא פתחה בהליכי גבייה מנהליים במשך תקופת ההתיישנות (7 שנים), היא לא תוכל לדרוש את פירעון החובות שהתיישנו.

ב-2012 הנחה היועמ"ש לממשלה, שלמרות שתקופת ההתיישנות היא 7 שנים, רשות מנהלית לא רשאית להשתהות בפתיחת הליכי גביה מנהליים. ככלל, **כשיהוי יחשב פרק זמן של 3 שנים מיום שניתן להתחיל בהליכי גביה, אך יועמ"ש של הרשות, גזבר או חשב הרשות יהיו רשאים לאשר נקיטה בהליכי גביה מנהליים גם לאחר 3 שנים, אם היתה הצדקה לעיכוב** (למשל אם הרשות פעלה לגביית החוב שלא בהליכים מנהליים או בגביה פסיבית), **ובלבד שלא עברה תקופת ההתיישנות**. בנוסף, רשות תהא רשאית לפתוח בהליכי גביה לאחר 3 שנים ובטרם תום תקופת ההתיישנות, גם בהתאם לעילות השעיה (עילות כמו תרמית, הונאה וכיו"ב; לא עלה בידי הרשות לאתר חייב למרות שנקטה בפעולות סבירות לשם כך; לא ניתן לפתוח בהליכים כנגד חייב בשל מקום מגוריו (בחו"ל או בשטחים); הרשות הגיעה עם החייב להסדר חוב ורק מאוחר יותר החייב הפר אותו; קיימת מניעה משפטית או שמתנהלים הליכים משפטיים; או שמדובר בחוב מורכז שיש קושי לזהות את קיומו או היקפו). עילת השעיה עשויה לדחות גם טענת התיישנות, אך גם היא מוגבלת ל-25 שנים מהמועד שבו הפך חוב לסופי.

בהנחיית היועמ"ש נקבע סדר הליכי הגבייה המנהליים וכן נקבע, כי **רשות שלא פעלה לגביית החוב בהליכי גביה מנהליים בהתאם להנחיה, והמתנה לגביית החוב בהליכי גביה פסיביים, לא תהא רשאית בבוא העת לעשות כן**.

ב-15.4.2015 במסגרת ע"מ 8832/12, **עיריית חיפה נ' יצחק סולומון בע"מ ואח'**, נדון מקרה בו נקטה רשות בהליכי גביה פסיבים לאחר תקופת ההתיישנות. בית המשפט הרחיב את הלכת נסייר וקבע שגם גביה פסיבית תהיה כפופה לדיני ההתיישנות. נקבע, כי ההלכה לא תחול רטרואקטיבית אלא על חובות שנצברו מיום פסק הדין ואילך.

בעניין ע"מ 8329/14 (31.5.2016) **עיריית קריית אתא נ' נילי קורן**, הרחיב בית המשפט את ההלכות הקודמות וקבע, בהתחשב בהנחיית היועמ"ש לממשלה, שיש לבחון את הליכי הגביה גם באספקלריה של שיהוי. **דהיינו, גם אם לא תחול ההתיישנות ביחס לחוב, עדיין יבחן בית המשפט האם פעלה הרשות בהתאם להנחיית היועמ"ש לממשלה, ולא השתהתה בנקיטת הליכי הגביה. היה ובחינה כאמור תעלה שהתשובה לכך חיובית, לא ניתן יהיה לנקוט בהליכי גביה מחמת שיהוי**. ביחס לתחולה נקבע, שעל אף האמור בפסק דין סלומון, ניתן להעלות טענות ביחס לשיהוי ניכר בגבייה, גם ביחס לחיובים שהתגבשו קודם לו.

בתי המשפט הבחינו בין שני סוגי גבייה של חובות לרשות המקומית – גבייה אקטיבית וגבייה פסיבית. **בגבייה אקטיבית** פועלת הרשות המקומית לגבות חובה מהנישום בשתי דרכים חלופיות: באמצעות הגשת תביעה אזרחית כנגד החייב מכוח סעיף 317 לפקודת העיריות או באמצעות נקיטת הליכי גביה מנהליים מכוח אכרזת המיסים (גביה) **בגביה פסיבית** הרשות אינה פועלת לגביית חוב מהנישום, ואולם, אם תהיה חייבת לנישום תגמול כלשהו או במועד שבו נישום יבקש לקבל מהרשות אישור כלשהו (בדרך כלל אישור לטאבו על העדר חובות), תקוז הרשות כספים המגיעים לה או תתנה את מתן האישור בתשלום החוב, לפי העניין.